No 1893

DE TIJD.

NOORD-HOLLANDSCHE COURANT.

Dieu et mon droit.

Deze Courant verschijnt te AMSTERDAM, Dagelijks, behalve des Zondags. Het abonnement voor 3 maanden is *f* 5,00; voor de buitensteden *f* 6,00; franko door het geheele Rijk. Brieven, gelden, enz. FRANKO te adresseren aan het Bureau dezer COURANT.

VRIJDAG, 22 JULIJ.

Advertentien van *Zes* regels en daar beneden worden tegen *f* 1,00 geplaatst; meer dan *Zes* regels tegen 15 cents de regel. — Voor alle advertentien wordt bovendien 35 cents zegelregt betaald. Voor groote letters betaalt men naar de plaatsruimte meer.

AMSTERDAM, 21 Julij.

Toen de *Weegschaal*, in haar laatste Nommer, voorspelde, dat de tijd der drukpersdelikten nu vermoedelijk wel weer spoedig zou aanbreken, kon zij niet weten, dat werkelijk reeds door een *Weekblad*, het *Tielsche* namelijk, de regering aangespoord werd met name de redaktie van den *Tijd* achter de traliën te zetten.

De *Weegschaal* schreef aldus:

»Als de tijger een dier gedood, en het beste deel daarvan verslonden heeft, dan komt de hyena en vergast zich op hetgeen de tijger heeft overgelaten. Wat de hyena niet lust, is voor den jakhals goed genoeg.

»Eerst neemt de partij *van Hall* de godsdienstvrijheid [illegible] komt de partij *van Dam*, en ontneemt ons de vrijheid van onderwijs. Wacht dan nog wat, dan komen de politiemannen van den Haagschen *Nieuwsbode* de vrije drukpers aan stukken slaan.

»O Maagd van Nederland! waart gij liever rustig in uw tuin gebleven, op uw stoof en aan uwe breikous; dat was beter dan u zoo te verslingeren met die dominee's, die met hunne vleijende woorden u in het bosch gelokt hebben. Wie helpt er u uit?"

Ja, wie helpt u er uit! Niet het *Tielsche Weekblad*, niet de regering door aanwending van maatregelen, als welke het *Weekblad* voorshands op ons wil toegepast zien. Men geloove ons, door de aanwending van zulke maatregelen wordt niets verholpen. Ons jaagt men er geen schrik door aan, 't is verre. Ons werk zou, door ons in te kerkeren, niet onderbroken worden; want tien Katholieken voor een, zouden er naar verzuchten de door onze inkerkering opengevallen plaats in te nemen, op het gevaar af van met ons in de gevangenis geworpen te worden. En of door onze inkerkering de thans zoo tamelijk verwaaide Maagd van Nederland eensklaps in hare eer zou hersteld worden, wij gelooven niet dat zij, bij de aanwending, dit middel als bij uitstek probaat zou leeren kennen.

»— Maar wordt er dan waarlijk aan gedacht den *Tijd* maar liefst achter de tralien te zetten? —

Die het niet gelooven kan, leze en overtuige zich!

»Is het een bewijs van kracht of is het een bewijs van zwakheid van het tegenwoordig ministerie, dat het die schrijvers niet voor den strafregter vervolgt, die hebben dorven aansporen tot oproer en geweld (1) en tot openbaar verzet tegen wettelijke bepalingen? Is het kracht of zwakheid, wanneer de Ministers zich ongestraft laten honen en [illegible]?" Bij het schrijven van den *Tijd*, »dachten [illegible] art. 217 van het Wetb. van Strafv. *Zoo'n paar* [illegible] CELLULAIRE GEVANGENIS *zou die jezuïtische heethoofden* [illegible] *!"*

Aldus het *Tielsche Weekblad* in zijn Nommer 497.

Men verwacht niet van ons, dat wij het strijdperk binnen gaan, om met dien vurigen medestander van het tegenwoordig ministerie eene lans te breken: dat doet men zoo maar niet met een ieder. Dit echter zij, niet aan het blad uit Tiel, maar in 't algemeen [illegible] dat wij met den heer Groen instemmen [illegible] »dat er gevallen kunnen wezen, dat het [illegible] zijn te verklaren, dat men, als eene voordragt wet wordt, *daaraan niet zal gehoorzamen* (2)."

Naar aanleiding van den eisch van het aangehaalde *Weekblad*, komt de vraag te pas, wie hij is, die zooveel bezorgdheid voor ons aan den dag legt, dat hij ons naar een cellulair gevangenhuis, ter bekoeling, wil verwezen zien? Wij kunnen ons de moeite besparen hem te karakterizeeren; wij hebben van hem een konterfeitsel van zijne eigene hand. Aldus besluit hij zijn artikel:

»Als de wet niet tot stand mogt komen, dan zouden de Protestanten *regters worden in hunne eigene zaak.* — Zonder eenig onwettig middel te bezigen, en alleen door aan de Roomschen, werk en ondersteuning te onthouden, zouden zij hun goed regt doen zegevieren over den hoogmoed en over den invloed der Priesters, die uit de banden hunner leeken moeten leven. Die leeken kunnen zonder de hulp der Protestanten niet bestaan en als deze dus de helpende hand terugtrekken, dan vinden de priesters geen bestaan meer in Nederland, waar zij zoo rustig en genoegelijk hadden kunnen leven, als zij niet zoo roekeloos hadden gestreefd naar wereldlijke grootheid en naar een ondenkbaar oppergezag, in het Vaderland van den vermoorden Ien Willem."

De Katholieken moeten het derhalve maar weten. Gaan zij voort de monsterwet te bestrijden, en wordt zij niet aangenomen, dan moeten, volgens de raadgeving van het blad uit Tiel, de Roomsche menschen maar uitgehongerd en de Roomsche schrijvers maar achter de traliën gezet worden! De vermaning zal niet veel baten: daar is een hooger goed dan het onderhoud des levens en dan persoonlijke vrijheid zelve, de vrijheid namelijk om God te dienen gelijk Hij gediend wil zijn!

Ons in den kerker te werpen, wordt intusschen aangeraden in de stad, waar straffeloos het volgende mogt gedrukt worden: »Het huis van ORANJE zinkt in een, als het zich nu niet krachtdadig laat zien. 't Verzaakt zijn afkomst en zijn opkomst beide, *als het nu Rome niet als in het aangezigt slaat.* 'T ZAL MET HET HUIS VAN ORANJE GAAN, ALS MET HET HUIS VAN DE STUARTS, ALS MET HET HUIS VAN DE BOURBONS, *wanneer het zoo voortgaande,* op bevel van Mr. THORBECKE, *Neerlands doodvonnis onderteekent!"* Is het, helaas! met Nederland niet ver gekomen?

Met het herstel der bisschoppelijke hierarchie zag het Jansenismus den laatsten grond, waarop het zijn bedrog bouwde, zich ontzinken. Nu de Paus gesproken en de Katholieke Kerk in Nederland georganizeerd had, overeenkomstig hare behoeften en de voorschriften van het kanoniek regt, ging voor het Jansenismus zelfs de schijn verloren, waarvan het zich 150 jaren lang bediend had, om zijne Bisschoppen als wettige opvolgers van het aloude, hollandsche episkopaat voor te stellen. Het geraakte een oogenblik in verlegenheid. Hoe nu voortaan zich te gedragen tegenover de jansenistе kudde zelve en nieuwe drogredenen uit te vinden, om de welligt morgen tot nadenken gebragte leeken bij voortduring te kunnen voorhouden, dat zij, hoe ook de Paus het anders mogt heeten, de eigenlijke Roomsch-Katholieken bleven, door enkel te gehoorzamen aan de oud-bisschoppelijke klerezy, als het eenig R. K. kerkbestuur?

Doch die verlegenheid duurde slechts een oogenblik, en spoedig was het middel gevonden, dat misschien tot behoud zou kunnen leiden. Van alle zijden zag men de fraktien der Protestanten, opgestookt en van 't spoor geleid door hunne aanvoerders, zich tot den Koning wenden in adressen, en het duurde niet lang of de hoofden van het Jansenismus sloegen denzelfden weg in en protesteerden op *hunne* wijze in een adres tegen de herstelling der bisschoppelijke hierarchie.

Om den toon en den inhoud van dat adres te kennen, zou het reeds genoeg zijn te vermelden, dat het in zijn geheel werd opgenomen in de *Kerkelijke Courant* [illegible] zien ingeruimd. Inderdaad, dat kloppen der Jansenisten aan de deur van het synodaal orgaan is karakteristiek; zoo ziet men den snoever, die door den regter veroordeeld is, zijn troost zoeken en zijn beklag inbrengen over het vonnis bij zijns gelijken, en beiden vloeken het regt.

Het adres der Jansenisten is ingediend door de drie hoofden der sekte, waarvan de een zich noemt »Aartsbisschop van Utrecht," een ander »Bisschop van Haarlem" en een derde »sekretaris-generaal." (1) Men vindt er den grondtoon der adressen van den protestantschen Aprilzin met al zijn schakeeringen van de opgewondenheid dier dagen geheel in terug, terwijl nog daarenboven de eigenaardige schismatieke boosheid van dat eigendommelijke kuddeke dien toon tot een felheid en bitsheid heeft uitgezet, die bezwaarlijk overtroffen zal kunnen worden.

»In de gansche kerkelijke geschiedenis — zegt de Katholiek — is er misschien geen hatelijker sekte dan die der Jansenisten. Zij leveren den goddelijken Meester over door den kus des vredes." Hoe blijkt zulks wederom uit hun adres, een kort begrip van de gewetenloosheid, die zij 150 jaren lang zoo arglistig hebben gepleegd, en nog niet opgeven, ofschoon reddeloos verslagen.

De Ew. schrijver der *Inlichtingen en opmerkingen over het adres der oud-Bisschoppelijke klerezy* had dan ook in den beginne gehuiverd voor een kamp tegen zulke strijders, doch de bedenking welk nut het kan hebben »voor sommige zwakgeloovige Katholieken en bijzonder voor welmeenende Protestanten" de door de Jansenisten zoo schaamteloos verkrachte waarheid in hare eer te herstellen, heeft hem de pen doen opnemen.

Het zou een dorre lofspraak zijn te zeggen: de Eerw. schrijver heeft zijn taak op eene loffelijke wijze volbragt; want men ontmoet in deze weinige bladzijden iets meer dan men dagelijks gewoon is aan te treffen. Op het voorbeeld van zeer vele onzer doorluchtige zoogenaamde geschiedschrijvers dezer- en generzijds hebben ook de Jansenisten, rekenende op de onwetendheid hunner lezers, alles in het werk gesteld om den oorsprong hunner sekte te vervalschen en er een licht over te werpen, waarbij men niets ziet, dan hetgeen zij willen dat in hun belang gezien zal worden. Voorts zijn ze er op uit geweest door het ophoopen van bijomstandigheden, die niets tot de zaak afdoen, een totale verwarring te weeg te brengen, waaronder het eenige feit, waarvan alles afhangt, verloren gaat. Met zijn helderen blik heeft de Eerw. schrijver der *Inlichtingen* enz., de waarheid ook te midden dier verwarring weten te ontdekken, en met vaste hand heeft hij haar terstond uit het weefsel losgescheurd, en voor aller oog ten toon gezet.

»Te zijn of niet te zijn", dat is de vraag, ook voor de Jansenisten. Zij wenden voor de wettige opvolgers te wezen, zonder stremming of gaping, van de Roomsch-Katholieke Bisschoppen, eenmaal door den Heiligen Stoel aangesteld en met het geestelijk gezag over deze landen bekleed. Is dit nu waar of is het niet zoo, hiervan hangt, op hun eigen standpunt, alles af. De voor ons liggende brochure heeft daarom begrepen, dat hier het voornaam verschilpunt lag, en die vraag beantwoord niet *a priori*, noch door redeneeringen, waartegen weder anderen zijn over te stellen, maar door eenvoudig het historiesch feit te laten spreken. Wij wilden dit feit hier gaarne teruggeven, naar de eigen voorstelling des schrijvers, die eene duidelijkheid en kracht van overtuiging heeft, waaraan de onze niet kan raken, doch de ruimte, waarover wij hebben te beschikken, verbiedt ons zulks.

Frederik Schenk van Toutenburg, Aartsbisschop van Utrecht overleed in 1580. In die dagen vierde de nieuwe leer door Luther uitgevonden, in Holland haar triomf, en daar zij alles overweldigd en zich toegeëigend had, was er geen mogelijkheid op, een nieuwen Bisschop te benoemen. De Kerk van Utrecht werd [illegible] Apostolischen Vikaris, met den titel van Bisschop *in partibus infidelium*, in de behoeften der Hollandsche Katholieken voorzag. Ook de andere bisschopzetels, die ledig waren [illegible] werden voortaan op die wijze door [illegible] uit Rome vervangen.

Reeds hadden onderscheidene Vikarissen op die wijze de katholieke belangen alhier behartigd, toen na den dood van C. Jansenius, Bisschop van Iperen (1638), de woeling der Jansenisten een aanvang nam. Jansenius had namelijk een boek nagelaten, getiteld: *Augustinus*, 'twelk zoo zeer doortrokken was van ketterij, dat het door eenige opvolgende Pausen veroordeeld werd. Wijl echter de aanhangers van Jansenius zich hier weinig aan stoorden, beval Alexander VII, dat ieder R. K. geestelijke zich bij een eed moest verbinden, dat hij de stellingen van Jansenius (vijf in getal) verwierp en veroordeelde.

Het was vooral in Frankrijk, dat het pauselijk bevel den meesten tegenstand vond; doch daar de regering eene krachtige houding aannam tegenover de weerspannigen, [illegible]

---

(1) Waar is dat geschied?

(2) Redevoering van 24 Maart 1852. Zie de *Grondwet* N° 48.

(1) Naar luid der dagbladen heeft deze laatste heer, zich dezer dagen tot „Bisschop van Deventer" laten wijden, door de twee eerstgenoemde heeren.

begrepen zij het land te ruimen, en zakten af naar Holland, waar zij berekend hadden het best hun fortuin te zullen maken, omdat er geen geregeld bisschoppelijk bestuur was. Al spoedig wisten de Fransche sektarissen hunne dwalingen alhier over te planten, zoodat de Apostolische Vikaris Petrus Codde openlijk de zijde der jansenisten-sekte koos, en het formulier weigerde te onderteekenen. Hij werd in 1704 afgezet en overleed in 1710. Ofschoon de betrekking van Codde door den H. Stoel was opgeheven, stelde Cornelius Steenhoven zich eigendunkelijk als zijn opvolger aan, en liet zich in 1723 tot Aartsbisschop van Utrecht kiezen.

Het geregelde en onafgebroken kerkbestuur, waarop de Jansenisten zich beroemen, dagteekent van dat oogenblik.

Men ziet alzoo uit deze zeer korte opgave duidelijk hoe de jansenisten-sekte hier te lande ontstaan is, en dat er zelfs, mits men den dood van Frederik Schenk van Toutenburg en diens gevolgen slechts in 't oog houdt, niet eenige schijn aanwezig is, voor haar regt. Door leugen en bedrog, door verzet tegen het hoogste kerkelijk gezag, in gedurige zamenspanning met overloopers van allerlei kleur, met geschorste en in den ban geslagen geestelijken uit Frankrijk en andere oorden, is het den Jansenisten gelukt, zich tot eene soort van kerkgenootschap te vormen, waaraan zij den naam van »Roomsch-Katholiek-Bisschoppelijke Klerezy" hebben gegeven.

Het is zeer natuurlijk dat ook de tegenwoordige Jansenisten de hier bovengemelde historie van hun oorsprong geheel verzwijgen, en het is daarom dat de Eerw. schrijver der *Inlichtingen* ze met eenige uitvoerigheid in het licht heeft gezet. En inderdaad er is geene andere weerlegging noodig. De heeren adressanten hebben dit zeer goed begrepen en daarom nopens dit hier zoo duidelijk uitéén gezet feit, met verloochening van hun maar al te bekend karakter, een bescheiden stilzwijgen in acht genomen, doch met een fijn berekende sluwheid hebben zij hun wanhopige zaak over een anderen boeg trachten te wenden, en door een hunner pastoors, dien het niet aan schismatieke brutaliteit ontbreekt, laten zeggen, dat zij bij niemand bekende stukken bezitten, waaruit blijkt, hoe hun sekte door de regering der voormalige Republiek als wettig kerkgenootschap zou erkend zijn.

In ons N°. van Maandag, hebben we bereids gezegd hoe wij over die echt jansenistische handgreep denken, en merken nu alleen dit nog aan, dat de jansenistische faktie juist door haar streven om van staatswege erkend te worden, het volledigste bewijs levert dat zij niet Roomsch-Katholiek is, maar wel degelijk jansenist, dat is door de Kerk veroordeeld. De R. K. Kerk behoeft immers hier te lande niet meer te worden erkend; dus, zoo de Jansenisten werkelijk tot die Kerk behooren, dan zijn ze erkend, en zoo ze er, krachtens pauselijke bevelschriften wegens verregaande ketterij en ongehoorzaamheid, niet toe kunnen behooren, dan zal een erkenning van het gouvernement, ze er niet toe te brengen. Hier beslist alleen het hoofd der Kerk.

Wij zouden naar aanleiding der belangrijke brochure nog zeer veel kunnen aanvoeren, waaruit het zonneklaar zou blijken, welk eene gevaarlijke en tot in gebeente van kalvinistische dwaalleer doortrokken sekte het Jansenismus van stonde aan geweest is, en nog heden ten dage wil zijn, schoon bijna reeds versmolten tot niet. Maar wij zijn genoodzaakt te eindigen, wijl wij ons reeds veel te lang met dit onderwerp hebben opgehouden. Die er echter iets van weten wil, neme alleen het voortreffelijk boekje, dat wij genoemd hebben; men zal er van de voornoemde jansenisten-quæstie een duidelijk begrip uit erlangen, en tevens ontwaren, hoe die scheuring door den Paus met het volste regt, een *monster* en *een pest* is genoemd, maar een *monster en een pest*, die hebben uitgewoed, en thans nog maar alleen de onreinheid en de schade kunnen veroorzaken, die uitgaat van een onbegraven en zich ontbindend kadaver.

Men behoeft het vermetel klerezy-adres en de zoo gematigde en bescheiden taal der *Inlichtingen en Opmerkingen* slechts bij elkander te leggen, om zonder eenige verdere aanwijzing te zien, van wat zijde de waarheid is en haar regt.

Het volgende, ons ter plaatsing aangeboden, zal met belangstelling door velen gelezen worden.

Met het oog op de monsterwet zeggen wij met den auteur van dat artikel: »Geen volk laat zich op den duur regeeren door wetten, die in strijd zijn met de algemeene behoeften." Ook daarop vestigen wij de aandacht, dat het katholieke petitionnement niet algemeen is in den demokratischen zin, schoon het, van den anderen kant, algemeen genoeg is om te doen zien, »dat de personen, die nu en dan het woord opnemen ter gunste van de regten der waarheid, niet zijn op zich zelf staande individu's, opgeroepen en onbegrepen; maar dat vele denkbeelden, door hen voorgedragen, te lezen staan in de harten hunner geloofsgenooten."

In 1578 is de stad Amsterdam, door den *coup de main* eens moedigen avonturiers, Willem Bardes genaamd, geholpen door de trouwloosheid van een deel der burgers en de lafhartigheid van een ander deel, »Geus geworden", gelijk de geschiedschrijver Hooft het noemt. Daar zijn, in ons vaderland 1200,000 Katholieken; dat weet iedereen; daar zijn 1800,000 andersgezinden, waaronder vele brave, regtschapen, aan pligt en eer gebonden mannen. Indien nu, 't avond of morgen, ergens een tweede *coup de main* werd ondernomen, en door dezen of door andere oorzaken werd een gedeelte van het Nederlandsche volk, in getalsterkte gelijkstaande met de bevolking van Amsterdam, van »Geus", »Paapsch" (laten wij de schilderachtige termen behouden) — dan vormden de Katholieken niet, zoo als heden, slechts het talrijkste kerkgenootschap, na dat der Nederl. Hervormden; maar dan stonden de Katholieken in aantal gelijk met de andere kerkgenootschappen, *alle te zamen genomen*. Door een *coup de main* als die van 1578 zouden de Katholieken zich, vroeg of laat, kunnen bevinden de helft van de natie uit te maken. De Katholieken verafschuwen intusschen soortgelijke *coup-de-mains*; en hopen, dat er in hun midden nimmer een Willem Bardes moog opstaan, die hunnen andersdenkenden broederen met geweld hunne godsdienst ontrooft, en zich te gelijk het magistraatschap over hen aanmatigt. Men ziet hieruit, intusschen, hoe weinig er bij de ontwaakte partijschap, die door de predikanten in het leven geroepen is en onderhouden schijnt te zullen worden, — maar noodig is, om eene minderheid tot eene meerderheid te maken.

Men bezinne zich wel, eer men de zaken der Katholieken tot het uiterste drijve! Men begint met eene wet te maken, die in schreeuwenden strijd is met de Grondwet. Het zou kunnen zijn, dat men er op bedacht ging worden nog erger, maar niettemin schijnbaar redelijker, te handelen, door de Grondwet in overeenstemming te gaan brengen met deze schaamtelooze wetsvoordragt. Maar men lette op wat men aanvangt! Geen volk laat zich op den duur regeren door wetten, die in strijd zijn met de algemeene behoeften; en geene volkshelft getroost zich dat, inzonderheid, wanneer die behoeften zijn behoeften der ziel; wanneer hare vervulling is, vervulling van gewetensplig.

De Katholieken zijn goedhartig; men geeft ze dien eernaam na. Zij zouden zich groote opofferingen getroosten om burgeroorlog te voorkomen. Maar wat zou er in de katholieke gemoederen omgaan, wanneer, ten gevolge van de aangeboden wet en in overeenstemming met de protestatie der Bisschoppen aan den Koning, de Katholieken hunne Bisschoppen in den kerker zagen werpen?

De Katholieken zijn vredegezind; zijn, van nature, anti-revolutionnair in goeden zin; daarom doen zij, binnen de perken der wettigheid, thans wat zij kunnen, opdat deze treurige wetsvoordragt geene werkende wet worde. De Katholieken kunnen niet instaan voor de uitersten, waartoe eene moêgetergde bevolking zich zou kunnen laten vervoeren. Daarom bidden zij, in honderden verzoekschriften, dat de Vertegenwoordigers van het Nederlandsche volk de monsterwet afstemmen. Zij slaan de handen in één, ter afweering van de rampen, die het dierbaar vaderland boven het hoofd hangen. Als een weerlicht is het denkbeeld over aller hoofden heengevlamd »laat ons petitioneeren!" Hier heeft geene kunstmatige opruijing plaats gehad. Hier hebben de godsdienstleeraars niet van den kansel het woord van opwekking ter deelneming aan de wettelijke beweging laten hooren. De zaak is heilig, maar nog niet heilig genoeg om in Gods Huis behandeld te worden. Indien de Pastoors der achttien katholieke kerken van Amsterdam de gemeenten tot het teekenen van adressen hadden willen aanzetten, bij middel van den preekstoel, dan zou het den Katholieken van Amsterdam niet veel moeite gekost hebben, om het dubbel getal handteekeningen te verzamelen, *het dubbel, met betrekking natuurlijk tot de onderlinge getalsverhouding van Katholieken en Gereformeerden*, HET DUBBEL VAN HET CIJFER, DAT DOOR DE PROTESTANTSCHE REAKTIONAIREN DEN KONING IS AANGEBODEN. Maar de Katholieken kennen het onderscheid tusschen Kerk en Staat. Zij zijn het niet, aan wie door eene dwaze wet behoeft herinnerd te worden, dat geestelijke bedieningen niet zijn wereldlijke bedieningen. Daarom hebben zij het petitionnement, schoon het liep *over* eene godsdienstzaak, behandeld als eene politieke zaak. Zij weten, hoe het hoort. Zij hebben daarom ook alleen de adressen doen onderteekenen door eenige duizenden personen uit hunne verschillende maatschappelijke standen, doch zonder te laag af te dalen. Men zal toch wel willen gelooven, dat, als een katholieke fabrikant teekent, hij met het grootste gemak ook de handteekeningen zou kunnen verkrijgen van de dertig, veertig knechts, die hij heeft in het werk zijn? Wij kunnen ondertusschen verzekeren, dat met het groot getal petitien, waarvan de inhoud ter onzer kennis is gekomen, zulks het geval niet is geweest. Daarom streeft dit petitionnement er niet naar een algemeenheid te zijn in den demokratischen zin, maar [illegible] in den zin van orde en welvoegelijkheid; algemeen — namelijk zonder tot de publieke straat af te dalen. De arme man bij de Katholieken is wel naijverig op de handhaving zijner Godsdienstregten; maar is ootmoedig, gehoorzaam aan de overheden, en draagt gaarne de zorg voor zijne belangen op het staatsgebied aan zijne meerderen over.

Daarom, met dit beginsel op den voorgrond, mag het getal der teekenaren groot, algemeen, genoemd worden.

Moge de regering inzien, dat de Katholieken niet zijn een troep *iloten*, die men behandelen kan gelijk men wil. Moge zij zich overtuigen dat de 1200,000 Katholieken nog elders aanwezig zijn dan op de tabellen der Statistiek, en dat zij weten wat hun toekomt.

Een geachte hand biedt ons het volgende ter plaatsing aan:

»De heillooze wets-voordragt, regelende het toezigt op de onderscheidene kerkgenootschappen, die vooral de R. K. godsdienst zoekt aan kluisters te leggen, heeft het gemoed van elk regtgeaard mensch diep geschokt. De Katholieken zich bedreigd ziende in de uitoefening van hunne godsdienst, waarvoor zij goed en bloed veil hebben, wenden zich in talrijke petitien tot de Tweede Kamer der Staten-Generaal, die in bezadigde, doch voor een groot gedeelte in krachtige bewoordingen zijn opgesteld, opdat de vertegenwoordigers des volks, die, de godsdienstvrijheid doodende en verderf aanbrengende wets-voordragt mogen verwerpen. De petitien worden onderteekend door vele kiezers, grondeigenaars en welgestelde hoofden van huisgezinnen, en niet zoo als die der Protestanten, door armen, nooddruftigen, schoolkinderen en vrouwen, wat zoo zeer en zoo te regt door elk regtschapen mensch is gewraakt.

»Het hart des Konings en zijner raadslieden is geschokt geworden door de adressen der Protestanten, in welke men de uiting der meening van de »kern der natie" meende te bespeuren; welken indruk zullen nu wel de petitien der Katholieken, die heel wat beter het kenmerk dragen, van te zijn de uitdrukking van de *kern der natie* op hun gemoed maken?

»Waar, intusschen, moet het rampzalig bedrijf van een handvol eerzuchtigen en enkele geestdrijvers, die de protestantsche meening op eene zoo verregaande wijze misleid hebben, op uitloopen? De Hemel alleen weet het. De partij der eerzuchtigen en der geestdrijvers schijnt *quand même* te willen zegevieren en domineeren; doch dit is oorzaak, dat de band van eenheid tusschen de Katholieken sterker dan ooit is toegestrengeld, en zij allen eensgezind zijn door alle legale middelen hun goed regt zouden kunnen verdedigen en handhaven. Opvallend is het, dat vele regtschapene Protestanten zich aan de zijde der Katholieken scharen (1), en dat vele tot dusverre in de publieke zaak weinig belang stellende Katholieken met vuur het harnas aangorden, om den strijd hunner geloofsgenooten te strijden.

»Onlangs vierden wij het feest van de 40 Martelaren van Gorkum: toen hebben wij vuriger dan ooit die Heiligen aangeroepen ter verkrijging, door hunne voorspraak, van genade, kracht en sterkte om hunne voetstappen te drukken, en indien het noodig is even als die roemwaardige mannen, *ons leven voor het geloof ten offer te brengen*.

»Ik heb den Katholieken wel eens door andersdenkenden hooren toeduwen: »dat in hunne aderen kikvorschenbloed vloeit," wijl zij zoo lijdzaam zijn in het verdragen van liefdelooze bejegening, verguizing, hoon en onregt. Dit nu moet niet toegeschreven worden aan kikkersbloed, maar aan het edel bloed dat door hunne aders vloeit, dat steeds gezuiverd wordt aan het altaar der liefde, waardoor zij kracht bekomen om de uitspatting van ongeregelde hartstogten te bedwingen.

»Sinds langen tijd heeft men met leede oogen aangezien dat de R. K. godsdienst in ons land, ondanks vele tegenkantingen, in bloei toenam, even als Pharao met spijtige oogen den aanwas van het Israelitische volk in Egypte aanzag. Daarom heeft men geroepen *haro sur les Catholiques*, men heeft getracht hen te onderdrukken, en thans wil men maatregelen nemen om hen te dwingen ontrouw te worden aan hunnen God, hunnen Heer, en in strijd met hun geweten te handelen. Dan die verblinden, zij beginnen een gevaarlijk spel; zij zullen oorzaak zijn van veel onrust, die de welvaart van het Vaderland zal vernietigen; want zoo men van de Katholieken zaken eischt, die zij niet kunnen en mogen toestaan, dan zullen zij als één man uitroepen: *men moet eerder aan God gehoorzamen dan aan de menschen*. Hoe zou 't weergalmen door het land, wanneer dat woord vernomen werd uit den mond van het twee vijfde gedeelte der gansche bevolking!

»Laat ons hopen, dat de goede God, die de harten der Koningen in zijne handen draagt, de gebeden, die de Katholieken, zoo zeer verguisd, niettegenstaande zij trouwe onderdanen van Koning Willem III zijn, dage-

---

(1) In gelijken geest schrijft men ons uit alle gedeelten des lands Op zeer vele adressen komen dan ook naamteekeningen voor van Protestanten. Red.

lijks voor den regeerenden Vorst en zijn Doorluchtig Huis, hemelwaarts zenden, verhooren. Dat Hij aan 's Vorsten wil kracht en sterkte verleene om, ondanks alle kuiperijen, overeenkomstig zijnen op de Grondwet gezworen eed, de regten van een ieder en een iegelijk zijner onderdanen, welke geloofsbelijdenis hij ook hebbe, te beschermen en te handhaven; dit is het eenigste en zekerste middel om eendragt, rust en vrede in het rijk te hebben, hetgeen de grondslag is van het geluk, de welvaart en den bloei van een volk.

Aan het slot eener partikuliere korrespondentie, aan de *Emancipation Belge* toegezonden uit Rotterdam, leest men:

»Heeft de heer van Hall nog niet eene andere nota verzonden van latere dagteekening dan 27 Junij? Heeft de heer Lightenvelt niet eenig dokument medegekregen, om te overhandigen aan Z. Em. den Kardinaal Antonelli? Ik vorder niet dat de instruktien door den heer van Hall aan den heer Lightenvelt gegeven publiek zullen gemaakt worden; maar nu men eenmaal het stelsel heeft aangenomen de nota's openbaar te maken, die betrekking hebben op een quæstie die ieder bekend is, moest men toch niet halverwege staan blijven op den weg der mededeelingen, en het wil er bij mij maar niet in, dat de Nederlandsche regering alles zou gepubliceerd hebben, wat in haar portefeuille is."

Men schrijft ons uit Heemstede dd. 20 Julij. »De bevolking der Kath. staat tot die der Prot. als 19 : 4 (negentien tot vier). De Kath. kiezers tot de Prot. als 5 : 1.

»Heden zijn herkozen met 58 van de 62 stemmen, de heer J. C. Munk (Prot.) en met 47 stemmen de heer J. Peeperkorn (Kath.). Nu dient nog opgemerkt te worden dat in dit bijna katholiek dorp, van de zeven leden in den gemeenteraad, er drie Protestant zijn. Zoo handelt de ware Katholieke burger!"

Men schrijft uit 's Hage, aan de *Nieuwe Noord-Brabander*, dat het onderzoek over het ontwerp van wet regelende het toezigt op de kerkgenootschappen, in de afdeelingen van de Tweede Kamer der Staten-Generaal is ten einde gebragt. Men voegt daarbij, dat het tot gewigtige bemerkingen stof heeft geleverd. Zeer verdeeld waren de gevoelens over het vraagpunt, of de daarin opgenomen beginselen over het algemeen wel overeen te brengen waren met de bepalingen der Grondwet; de meening werd vrij algemeen gedeeld, dat vele bepalingen van het ontwerp aandruischten tegen de gewaarborgde vrijheid van godsdienst, en vooral kon het geen ingang vinden, aan de wet eene terugwerkende kracht te geven, waardoor een antecedent wordt daargesteld, dat alle verkregene regten aan de willekeur des wetgevers zoude prijs geven. De vraag is ook ter sprake gebragt, of er noodzakelijkheid bestond voor eene wet in de hoofdstrekking van het ontwerp: en hoewel die noodzakelijkheid door sommigen werd gedeeld, konden anderen zich daarmede volstrekt niet vereenigen; en het denkbeeld, alsof de wet van Germinal jaar X, waarvan de afschaffing wordt voorgesteld, die noodzakelijkheid zou doen geboren worden, vond minder bijval, omdat men moest toegeven, dat die wet voor Holland nimmer gebiedend executoir was verklaard en zelfs in Limburg en Staats-Vlaanderen nimmer *als wet* was uitgevoerd geworden. — Men verwacht een omstandig en goed uitgewerkt verslag van de Kommissie van Rapporteurs, en men berekent dat wel drie weken zullen verloopen, voor dat het uitgebragt wordt; — het gouvernement, dat zich thans reeds met 's Rijks begrooting voor 1854 bezig houdt, zal wel veel tijd behoeven, om het antwoord in gereedheid te brengen, vooral om de wijzigingen, die het ontwerp zal moeten ondergaan, om eenige kans van aangenomen te worden, te verkrijgen. Zoodoende zal de tijd der tegenwoordige zitting der Kamer verloopen en het ontwerp moeten aangehouden en in de volgende zitting op nieuw voorgebragt worden. Dat is tijd winnen, en tijd gewonnen is voor het behoud van het tegenwoordige ministerie alles gewonnen.

De *Grondwet* van heden schrijft:

»In de bekende zitting van 27 November — toen de heer van Hall aan de Tweede Kamer mededeelde: dat hij »voor het groote beginsel van de *onafhankelijkheid* van iedere godsdienst" MARTELAAR ZOU WILLEN WEZEN, onder bijvoeging, zoo als de heer Groen niet onaardig deed opmerken, »dat wij gelukkig *niet meer* leven in een tijd, dat er van martelaars quæstie kan zijn", — beweerde dezelfde heer van Hall, dat het bestaan van ministers van Eeredienst *noodzakelijk* was, omdat deze de belangen van het geloof in het kabinet konden voorstaan.

»Vooral werd door hem afgekeurd de opdragt van de *Hervormde Eeredienst* aan den *Minister van Finantiën*, »die reeds meer dan genoeg werkzaamheden in eigen departement heeft."

»In April 1853, wordt de heer van Hall president van een ministerie, waarin de Hervormde Eeredienst aan den minister van Finantiën, »die reeds meer dan genoeg werkzaamheden in eigen departement heeft," is opgedragen.

»In Junij 1853 wordt bij datzelfde ministerie eene wet over het regt des staats over de kerkgenootschappen ontworpen, die in de hoogste mate het land bezig houdt; — terwijl de Hervormde Eeredienst aan den *overladen* minister van Finantiën *is* en *blijft* opgedragen.

»Het ministerie werkte dus zonder minister, die opzettelijk bij het kabinet de belangen der Hervormde en andere Eerediensten kon voorstaan; en tot overmaat van bewijs hoe diep de overtuiging van den heer van Hall gevestigd is, gaat de minister van R. K. Eeredienst van huis, terwijl de gansche Roomsche bevolking door dat regeringsontwerp in het harnas wordt gejaagd."

Wij vernemen heden, dat verzonden zijn aan de Tweede Kamer der Staten-Generaal adressen, gelijkluidende met dat in ons Nommer 1889 medegedeeld of daarmede overeenstemmende, uit:

Spanbroek	met	60	naamteekeningen.
Deventer	»	86	»
Veendam	»	164	»
Amersfoort	»	116	»
Westerblokker, gem. Blokker	»	112	»
's Heerenhoek	»	123	»
Casteren	»	87	»
Oud Vossemeer	»	50	»
Nieuw Vossemeer	»	93	»
Poeldijk en Hondsholredijk	»	423	»
Roelofarendsveen	»	509	»
Noorden	»	62	»
St. Oedenrode	»	760	»
Drunen	»	458	»
Vleuten	»	44	»
Winterswijk	»	40	»
Wognum	»	145	»

Z. M. heeft 1e. aan Mr. H. van der Kooi, op zijn verzoek eervol ontslag verleend, als griffier bij de arrond.-regtb. te Leeuwarden; en 2e. benoemd tot direkteuren van de postkantoren: te Rozendaal, den heer W. Juta; te Monnikendam, den heer P. G. Piepers.

De dertien aftredende leden van den gemeenteraad alhier zijn allen herkozen.

De kandidaten, die de kiezersvereeniging *Nederland en Oranje* had voorgesteld, ter vervanging van twee der aftredende leden, de heeren Jhr. J. C. Smissaert en Mr. J^o. de Vries Jz., verkregen respektievelijk 320 en 318 stemmen.

STATEN-GENERAAL.

TWEEDE KAMER.

Zitting van Woensdag, 20 Julij.

In deze zitting is aangenomen het ontwerp tot afsluiting van het kanaal van St. Andries, met 49 tegen 8 stemmen.

Voorts zijn nog met algemeene stemmen aangenomen het ontw. tot wijziging van Hoofdstuk VI der Staatsbegr. 1852 (Kindergelden) en het ontwerp tot regeling van het fonds van konsignatiën.

Onder de in deze zitting ingekomen stukken telt men ook 327 verzoekschriften, alle houdende bezwaren tegen het wetsontwerp regelende het toezigt op de onderscheidene kerkgenootschappen.

BUITENLANDSCHE BERIGTEN.

FRANKRIJK.

PARIJS, 19 Julij. De nota van den minister Drouin de Lhuis heeft eene rijzing der beurs niet kunnen beletten. Men heeft de zaken weder met vernieuwde veerkracht hervat, en men zou thans aan geen oorlog meer gelooven, zelfs al wierd die afgekondigd. De vrees heeft plaats gemaakt voor een vast vertrouwen, en alles ademt vrede, behalve de scherpe spotternijen op Rusland in enkele bladen.

ENGELAND.

LONDEN, 20 Julij. Uit een officieel stuk blijkt, dat sedert 1845 slechts vier malen door het ministerie van Binnenl. Zaken magtiging gegeven is, om eenen brief op het postkantoor, zonder voorkennis des afzenders, te openen; telken male strekte deze magtiging, om de nasporingen der justitie te bevorderen.

DUITSCHLAND.

KEULEN 20 Julij. Men schrijft uit Bern. Onder de verslagen die de kamers jaarlijks ontvangen, is het verslag van het departement van justitie en politie ditmaal opmerkelijk, omdat het de uitgaven opgeeft, die de Zwitsersche Bond ten behoeve of ter zake der uitgewekenen heeft moeten doen. Daaruit blijkt dat de gastvrijheid aan het kleine land niet minder dan 1,470,000 fr. heeft gekost, ongerekend hetgeen daarvoor door kantons, gemeenten, kollegien of vereenigingen is uitgegeven. Hoe buitensporig groot die som ook zij — zegt het verslag — zij is echter niet buiten evenredigheid met het beoogde en bereikte doel: alles is daarmede gedaan wat het aloude Zwitsersche regt van herbergting der vlugtelingen en de menschelijkheid vereischten, en tevens wat de verpligtingen jegens andere volken en de zorg voor Zwitserlands veiligheid vorderden.

— Men leest in het *Mainzer Journal*:

»De thans overleden Groot-Hertog (van Saxen-Weimar) was, toen Mgr. de Bisschop van Fulda naar Weimar kwam, reeds ernstig ziek, en men zag zijn einde te gemoet; desniettemin gaf hij herhaaldelijk het verlangen te kennen om den Opperherder zijner katholieke onderdanen te spreken, en dienvolgens begaf de Bisschop, verzeld van den minister van staat, v. Watzdorf, zich naar het ziekbed van den grijzen vorst, en werd door hem op de minzaamste wijze begroet. Niettegenstaande de zwakte en het verval van krachten van den lijder reeds zeer groot waren, liet deze zich toch niet weerhouden om een langdurig gesprek te voeren met den prelaat, wien hij herhaaldelijk zijne welwillende gezindheid jegens zijne katholieke onderdanen te kennen gaf. Na Mgr. den Bisschop heeft geen vreemdeling meer gehoor verkregen bij den zijn einde naderenden vorst.

»De nieuw regerende Groot-Hertog zond die Bisschop straks na deszelfs komst te Weimar eene uitnoodiging, om op zijn jagtslot nabij die plaats te komen, waar hij met een tweetal andere geestelijken in den intiemen familiekring van den Groot-Hertog het middagmaal gebruikte. Bij deze en volgende gelegenheden heeft de tegenwoordige opvolger van den grijzen ontslapen vorst, eene niet minder groote welwillendheid dan zijn vader, jegens zijne katholieke onderdanen aan den dag gelegd."

BERLIJN, 20 Julij. De Koning heeft gisteren met den minister-president eene langdurige konferentie gehad.

WEENEN, 18 Julij. De minister v. Baumgartner wordt heden hier terug verwacht van zijne verlofreis. Onmiddelijk na zijne aankomst zal hij het bestuur der departementen van koophandel en van financiën weder aanvaarden.

— Het is waarschijnlijk, dat de graaf de Chambord ter gelegenheid van het huwelijk des hertogs van Braband naar Brussel zal reizen.

— Den 13 dezer is Sherif Sidi-abd-Esselam, een persoon die door elk Marokkaan met godsdienstig ontzag vereerd wordt en dien de Keizer van Marokko zelf de hand kust, met eene partikuliere Fransche stoomboot van Tanger te Marseille aangekomen; van daar is hij door een Fransch stoomfregat naar Alexandrië gebragt, om een pelgrimstogt naar Mekka te doen. De *Moniteur* hecht niet weinig aan het bezoek van dezen Moor, en verhaalt hoe hij te Marseille door de overheden met beleefdheden overladen en hem alles vertoond is, hetwelk hem een groot denkbeeld van Frankrijk kon geven. Hij is dan ook, volgens het officiele blad, vertrokken met de volle overtuiging van de grootheid der Fransche natie.

ITALIË.

Men schrijft uit Turin, dat aldaar een genaturaliseerd Lombardisch edelman tot lid der Kamer van Afgevaardigden is gekozen; en dat de Sardinische regering voornemens is eenige nieuwe staatsleden te benoemen, en daaronder twee Lombardiers, die aan het hoofd van het revolutionnair bewind te Milaan gestaan hebben, de graven Borromeo en Besasti.

Volgens berigten uit Rome heeft de Paus aan eenige honderde politieke gevangenen amnestie verleend, onder voorwaarde, om onmiddelijk den Kerkelijken Staat te verlaten.

STADSNIEUWS.

BURGERLIJKE STAND.

AMSTERDAM, 21 Julij.

GETROUWD (20 Julij): B. H. van Os met P. E. M. van der Biet.

BEVALLEN (18 Julij): A. H. Eichholtz, geb. Wijking, Z.

OVERLEDEN (16 Julij): J. H. Adriaans, geb. Wesselink.

HANDELSBERIGTEN.

ROTTERDAM, 20 Julij. Heden zijn verkocht 83 vaten Maryland Tabak, aangevoerd per *Leila*.

GRAANMARKT.

SCHIEDAM, 50 Julij. Moutwijn *f* 30, Jenever *f* [illegible] Amst. Proef *f* 24,75, per Ned. vat zonder fust, zonder belasting.

ANTWERPEN, 20 Julij. *Granen.* De markt sonteneert zich goed, voor Oostzee Tarwe is *f* 13 ent. betaald en *f* [illegible] voor Fransche. Te Brussel was voor inlandsche *f* [illegible] geboden.

Geraffineerde Suiker. Er zijn gedaan 50,000 k. fijne broden.

Tabak. Er zijn gedaan 35 vaten Kentucky.

LONDEN, 19 Julij. *Suiker.* Tot vorige prijzen met veel vraag naar W.-Indische. *Vreemde.* Eene lading zeilende Havana van 480 k. N° 13½ is gedaan tot 23 s. *Geraffineerd.* Levendig gevraagd en rijzend. Bruine Lompen 46 s. [illegible]

meen a fijne 46 s. 6 d. a 48 s. 6 d. Gestampte, meer gevraagd tot vorige prijzen.

Koffij. Plantage Ceylan 1 s. hooger, zijnde de vraag steeds vermeerderd. In Native is veel omgegaan. 250 b. golden in veiling 46 s. 6 d. voor goed ord.

PRIJS-COURANT DER EFFECTEN.

	Rente	20 JULIJ 4½ u. gebl.	21 JULIJ 4 u.	a	gebl.
NEDERL., Werkel. Sch. à 2½ pCt.		63 7/8	63 13/16	63 15/16	63 13/16
Dito Dito	3	76 15/16	76 7/8	77	76 7/8
Dito Dito	4	95 3/8	95 1/8	95 7/16	
O. I. Leening 1844	4	95 3/8			
Amortis. Syndic.	3½	94 5/8	94 1/2		
Handel-Maatschappij	4½	126 1/4			
Aand. Rijn-Spoorweg.					
Aand. Holl. S. M.					
Obligatien					
BELGIE, Obligatien 1844					
Cert. bij de Belg. Bank.	2½				
Dito bij Rotsch. en Volksv		53	53		
FRANKRIJK, Obligatien	3				
SPANJE, Nieuwe	1	23 1/16	23 1/16	23 1/8	
Dito	3				
Dito Binnenl. à 6/m.		43 1/16	42 15/16	43	
Coup. Bewijzen.		6	6	6 1/16	
Amortisable Schuld		5 1/4			
PORTUGAL te Londen	5	41 3/8	41 1/8		
Dito Dito	4	38 5/8	38 1/4	38 7/16	
RUSL. bij *Hope* 1798 en 1816	5	109	108 7/8	109	
Dito Dito 1828 en 1829		108	108		
Cert. bij d°. 1831 en 1833		98			
Dito	4½	100 1/8			
Dito bij *Hope*	4	93 1/4			
Dito bij *Stieglitz en C°.*		92 1/4	91 7/8	92 1/8	
Dito bij id. 5de Serie	4	92			
Cert. te Hamburg	5				
Inschrijving in Assignat.	6				
Cert. van dito			75		
POLEN, Certifikaten	4	85 5/8	85 5/8	85 3/4	
Dito Aand. à fl. 500		160 3/4	160 1/4		
Dito met Lot. à 300					
AMERIKA, Bank-Actiën			4 3/16		
PRUISSEN, Aand. met Lot. R. 50 *f*					
OOSTENRIJK, Metalliek	5 pCt.	82 5/8	82 3/8	82 1/2	
Dito 1847	2½	42 1/2	42 7/16		
Dito 1851	2½	42 7/16	42 3/8	42 7/16	
Dito 1849	5	94 1/2	94 3/8	94 7/16	
Ween. Bank bij *Goll en C°.*					
Dito	4				
[illegible]	5	94 1/2	94 3/8	94 7/16	
Aand. met Loting fl. 500					
Nieuwe dito ... 250					
NAPELS, Cert. *Lam. en Bouwer* 5 pCt.					
BRAZILIE te Londen 1824	5	[illegible]			
Dito Leening 1843					
Dito £ 200					
[illegible]	5½				
MEXICO Nieuwe	3	26 5/8	26 1/2		
VENEZUELA à £ 100	3½	38 1/8	38		
GRENADA à £ 100	2	21 11/16			
Dito Uitgestelde		9 3/8	9 5/16		
ECUADOR à £ 100					

Mexiko onbepaalde 26 5/8; Venezuela uitgestelde 15½.

Met uitzondering van Portugeesche fondsen welke met wintrealisatie circa ⅛ pCt. zijn terug gegaan, leverde de markt in de overige zoo Binnenl. als vreemde effekten niets meldenswaardig op.

Koers van het Geld: Beleening 2½ pCt, Prolongatie 2½ pCt. Diskonto 2 pCt.

Wisselkoers.

Parijs	2/m. *f*	56 1/4	Livorno	2/m. *f*	39 1/2
„	zigt „	56 5/8	Napels	„ „	81 5/8
Bordeaux	2/m. „	55 7/8	Petersburg	„ „	1,86
	⅓/m. „	56 1/8	Weenen	6/w. „	31 7/8
Madrid	3/m. „	245	Augsburg	„ „	35 3/8
Cadix	„ „	245	Frankfort	„ „	99 1/4
Seville	„ „	242	Hamburg	2/m. „	35 3/8
Bilbao	„ „	243	„	zigt „	35 11/16
Lissabon	„ „	41 1/2	Londen	2/m „	11,72½
Porto	„ „	41 1/2	„	zigt „	11,80
Genua	2/m. „	46 5/8	Rotterdam	„	½

BUITENLANDSCHE BEURZEN.

ANTWERPEN, 20 Julij. Belg. leen. 2½ pc. 56, 4 c 10/1842 4½ pc. 98, 1848, —; Spanje 1—3 pc. 22⅝; Binnenl. 3 pc. 43¾; Romeinen 5 pc. —; Oostenrijk Metalliek 5 pc. 85⅞.

PARIJS, 20 Julij. Fransche 3 pCt. 78.95; id. 4½ pCt. 103; Spanje 3 pCt. kleine stukken 43; Russen 4½ pCt. 98¾.

LONDEN, 20 Julij. Cons. kont. 98⅜ a 98½; op tijd 98⅜ a 98½; [illegible] 1829/39 — a —; 1852 98½ a 99½; Den. 3 pc. 84 a [illegible] 105 a 107; Ecuad. 5⅛ a 5⅜; Gren. 21½ a 22; Uitgest. [illegible] Mexiko Nieuwe 26⅝ a —; Peru 4½ pc. N. — [illegible] — a —; Rusl. 1822 5 pc. 118 a 119; (N.) 4½ pc. [illegible] Portugal 5 pc. — a —; 4 pc. 43 a —; 3 pc. — a — Spanje 1 pc. 23 a —; 3 pc. 46½ a 47; Coup. cert. 5¾ a 6 [illegible] — a —; Holl. 2½ pc. 64¾ a —; id. 4 pc. 97½ [illegible] Venez. 38 a 39; Uitg. 15½ a 16½; Wissel op Amsterdam *f* — [illegible] — a —; 1825 —.

WEENEN, 20 Julij. Met. [illegible] 1407; Wissel op Londen 10.44; Zilver [illegible]

HAMBURG, 19 Julij. Rusl. Cert. [illegible] 5 pc. 93¼; Spanje 1—3 pc. 21¾; Binnenl. 3 [illegible]

FRANKFORT, 20 Julij. Met. 5 pCt. 86¼; W. Bank-Actiën 1596; W. Loten fl. 250, 123; Spanje 1 pCt. 23; id. [illegible] 3 pCt. 43; Wissel op Weenen 109¼.

SCHEEPSTIJDINGEN.

HAMBURG, 18 Julij. Het schip Klasina Bruins, kapt. Smit, van Dantzig naar Amsterdam, is, den 15den dezer, in de Noordzee gezonken, doch het volk gered en alhier aangebragt.

SHEERNESS, 18 Julij. Het schip Jan Hendrik, kapt. de Jong, van Banjoewangie naar Amsterdam, alhier met schade binnengeloopen, heeft de lading gelost en zal heden nagezien worden.

PORTSMOUTH, 16 Julij. Het schip Nijverheid, kapt. van Strijen, van Amsterdam naar Liverpool, is alhier lek binnengeloopen.

BINNENGEKOMEN:

TEXEL, 20 Julij. A. Harken, Havana Packet, Havana. - T. W. Pronk, Gesina Jantina, Ismael. - H. L. Bakker, Jacoba, Odessa.

UITGEZEILD:

TEXEL, 20 Julij. J. Brandts, De Jonge Willem, Napels.

CARGA-LIJSTEN.

AMSTERDAM.

BATAVIA, Azia, Abrahams, Jr.: 492 sch. [illegible] M.: 2056 pic. Rijst, Tra Kranen en Comp.: 6000 pic. Suiker, 875 b. Bindrottingen, Stermondt en Comp.: 5330 st. Kadranghout, J. C. Brandt en Zoon · 5 k. Gom Ben Zoin, 41 k. Gom Elastiek, 23 div. Collis. Order.

AKYAB, Tynemouth, Taylor: 8326 b. Rijst, 770 p. Tabak, 40 z. Zaad, van Eeghen en Comp.

ROTTERDAM.

BATAVIA, Henriette Elisabeth Susanna, Prater. 1906 boss. Bindrottingen, 423 krj. Suiker, 470 b. Rijst, P. Varkevisser; 962 Huiden, van Overzee en Comp., 2 v. 1 ktj Bier, Baarts en Tromp; 853 krvj. Suiker, 158 p. Gom Elastiek, 77 p. Cassia, 58 k. Indigo. 12 ktjs. Thee. 25 k. Koopmanschappen, Order.

GEPRAAIDE SCHEPEN.

Den 14 Junij, op 4° 31' N. Br., 24° 30' W. L. Jacobus Martinus, Kapt. Gagestem, v. Banjoewangie n. Rotterdam.

Den 18den Julij, in de Noordzee, Resident van Son, kapt. Baudits, v. Rotterd. n. Cardiff.

RIVIER-VAART.

AMSTERDAM, 21 Julij in lading naar:

Weesel J. Beijer, Jonge Wilhelmina.

AMSTERDAM, 21 Julij vertrokken:

Frankf., Coblentz en Manheim J. J. Itschert Frankf. N°. 2.

Rijnhoogte. KEULEN 19 Julij 13 vt. 6 dm.

ADVERTENTIEN.

(3086) Heden overleed aan een herhaalden aanval van beroerte mijn hartelijk geliefde Echtgenoote [illegible] SCHURINK, in den ouderdom van 74 jaren, waarvan ik 45 jaren gelukkig door den Echt vereenigd was. In mijne hooge jaren betreur ik grootelijks dit verlies, benevens mijne kinderen en behuwdkinderen.

AMSTERDAM, 18 Julij 1853. J. KORNER.

(2082) Heden overleed in den ouderdom van 81 jaar en 6 maanden, na voorzien te zijn van de H. H. Sacramenten, mijn geliefde Echtgenoot JOHANNES VAN DER PIGGE.

HAARLEM, 18 Julij 1853. Wed. J. VAN DER PIGGE, geb. STOOTERS.

(3085) Heden overleed ons jongste Kindje, slechts drie weken mogten wij ons in het bezit verheugen.

AMSTERDAM, 19 Julij 1853. G. BRUNING, Gz. A. J. BRUNING, geb. HALDERIET.

TE HUUR in Noord-Brabant,

om tegen 1° November e. k. te aanvaarden: Een **HUIS** met anexe **STALLING** en **TUIN**, te zamen groot 29 R. 60 E., door de gunstige ligging aan de haven te *Veghel* tot de uitoefening van alle bedrijven bijzonder geschikt.

Te bevragen met *franco* brieven bij de eigenares de Wed. B. W. VAN DER HAGEN te *Veghel*. (3084)

In eene BLOEIJENDE AFFAIRE bestaat gelegenheid voor een Jongeling van 16—22 jaren, om tegen een honorarium van *f* **400** 's jaars te worden geplaatst als **LEERLING.** Na *twee* jaren tijds wordt hij, op risico van den Patroon elders in eene dergelijke Affaire geplaatst, en kan zich voor die Affaire alsdan met den Patroon associeeren of van dezen eene goede provisie genieten. Onder het honorarium is begrepen de tegemoetkoming voor kost, inwoning, bewasschen enz.

Ook bestaat er op dezelfde conditiën, bij denzelfden Patroon gelegenheid ter plaatsing van een Jongeling van 11—15 jaren, als **JONGSTE LEERLING**, tegen een honorarium van *f* **250** 's jaars. Behalve kost, inwoning, bewasschen enz., kan hij *gratis* zijne opvoeding voltooijen en onderwijs genieten in de levende talen, het boekhouden, teekenen enz. Ook *hij* wordt, na verkregene kennis geplaatst. Ouders of Voogden hierop reflecteerende, adressere zich met *franco* brieven, onder litterae B. K. aan den Uitgever van dit Blad. (3083)

PARIJSCHE MAGAZIJN

A. PERRIN,

Oude Leliestraat bij de Heerengracht.

ONTVANGEN een nieuw assortiment fijne **PARIJSCHE KUNSTBLOEMEN** voor Mandjes en Jardinières. Mandjes gegarneerd met bloemen of vruchten, gemaakte Bouquetten voor vazen en tafels. VOOR ROOMSCHE KERKEN. Platte en ronde **ALTAAR-BOUQUETTEN**, Arbusten, Kransen voor jongejufvrouwen, Slingers voor waskaarsen, Couronnes, Lelien, Immortelles enz. Ook alle soorten van Bloemen, [illegible] te versieren ter gelegenheid van feesten. *Verhuurt* groote Guirlandes voor kamers à 30 Ct. per el. *Assortiment* van al wat noodig is om bloemen te maken. *Repareert* beschadigde bouquetten.

EEN AANZIENLIJK ASSORTIMENT Zomerbloemen voor hoeden en mutsen, Stroobloemen, Jardinières, Rozen, Violetten, Syringen, Guirlandes en Tours de tête, zoo als nu de smaak is. Bruidkapsels, Rouwbloemen, Fleurs naturelles enz. Deze assortiment zoodanig en tegen zulke prijzen als nergens te vinden is. (Voor *Winkeliers* of verzendingen buitenslands met mindering van prijzen: *Monsters* worden buiten de stad gezonden.)

DEPOT VAN DE PARIJSCHE SAPONINE, compositie waarmede een ieder de vuilste *glacé handschoenen* gemakkelijk en met weinig kosten zelfs als nieuw kan schoonmaken. (60 *Cts. per flesch.*) (3056)

(3088) [illegible] te Arnhem, is van de pers gekomen en wordt aan HH. Inteekenaren verzonden, de III. Aflevering, 2. Jaargang, van de *Bibliothek für Geschichte Philosophie und Theologie*:

HISTORISCHER KATECHISMUS oder: Der ganze Katechismus in historisch-wahren Exempeln, für Kirche, Schule und Haus. Von Johann Ev. Schmid, Katecheten an der Ursuliner-Mädchen-Hauptschule zu Salzburg. III. Band. (Viertes und fünftes Hauptstück.)

Met dit III. Deel is deze belangrijke HISTORISCHER KATECHISMUS compleet.

Ligt bereids ter perse, om zoo spoedig mogelijk aan de respective Inteekenaren op de BIBLIOTHEK te worden afgeleverd:

DER CARDINAL XIMENES und DIE KIRCHLICHEN ZUSTäNDE SPANIENS am Ende des 15. und Anfange des 16. Jahrhunderts. Insbesondere ein Beitrag zur Geschichte und Würdigung der Inquisition. Von Carl Joseph Hefele, Doctor und ordentl. Professor der Theologie in Tübingen.

Ten gevolge van den HERDRUK van het belangrijke Werk: *Bonifacius, der Apostel der Deutschen etc.* 663 bldz. met tallooze noten) heeft de uitgave van den 2den Jaarg. der *Bibliothek* eenige vertraging ondergaan. De Uitgever verzoekt zijne geëerde Inteekenaren beleefdelijk hem zulks ten goede te houden; terwijl hij om de volgende Afleveringen zoo veel zal bespoedigen als de naauwkeurige uitvoering slechts gedoogt.

(3087) DE NIEUWE UITGAAF IN TWEE BUNDELS VAN

KENNEMERLAND.

BALLADEN door **W. J. HOFDIJK,**

is dezer dagen aan de Inteekenaren afgeleverd.

Deze nieuwe uitgaaf met Gelitografieerde Titels in Kleuren, eene groote Kaart (*à vol d'oiseau*) van *Kennemerland* in de Middeneeuwen en eene Wapenkaart van Kennemer-Edelen in de oorspronkelijke Wapenkleuren gedrukt, is even als de eerste uitgaaf

OPGEDRAGEN AAN H. M. DE KONINGIN.

De prijs der 2 Bundels in heel Linnen, met verguldeu Stempels en het Wapen van *Kennemerland* op het plat, is *f* 7.50.

De kostbaarheid der uitgaaf gedoogt geene in commissie zending. Ex. voor rekening aangevraagd, worden onmiddelijk afgeleverd door den Uitgever

Haarlem, Julij 1853. J. J. VAN BREDERODE.

Te Amsterdam bij C. L. VAN LANGENHUYSEN, Drukker en Uitgever.